WIKIPEDIA

Afrika

Ovaj članak ili neki od njegovih odlomaka nije dovoljno potkrijepljen izvorima (literatura, veb-sajtovi ili drugi izvori). Ako se pravilno ne potkrijepe pouzdanim izvorima, sporne rečenice i navodi mogli bi biti izbrisani. Pomozite Wikipediji tako što ćete navesti validne izvore putem referenci te nakon toga možete ukloniti ovaj šablon.

abc **Moguće je da članak ne poštuje standarde Wikipedije na bosanskom jeziku**. Pod ovim se podrazumijevaju afrikati, pravopis, pisanje riječi u skladu sa standardima, te način pisanja članaka.

Ovom članku potrebna je jezička standardizacija, preuređivanje ili reorganizacija. Pogledajte kako poboljšati članak, kliknite na link **uredi (https://bs.wikipedia.org/w/index.php?title=Afrika&action=edit)** i doradite članak vodeći računa o standardima Wikipedije.

Afrika je jedan od sedam svjetskih kontinenata. Sa površinom od 30.370.000 km^2 (uključujući i ostrva koja joj pripadaju) čini oko 6% zemljine površine i oko 20,4% ukupnog svjetskog kopna.[2] S brojem stanovnika od oko 1,2 milijarde (2016.),[1] Afrika je poslije Azije drugi najmnogoljudniji kontinent i predstavlja oko 16% ukupne svjetske populacije. Okružena je Sredozemnim morem na sjeveru, Sueskim kanalom i Crvenim morem duž Sinajskog poluostrva na sjeveroistoku, Indijskim okeanom na jugoistoku i Atlantskim okeanom na zapadu. Kontinent obuhvata i Madagaskar kao i različite arhipelage. Sastoji se od 54 suverene države, devet teritorija i dvije *de facto* nezavisne države sa djelimičnim priznanjem.

Afričko stanovništvo je najmlađe stanovništvo na svijetu,[3] sa prosjekom od 19,7 godina dok je svjetski prosjek 30,4 godine starosti.[4] Alžir je površinski najveća a Nigerija najmnogoljudnija afrička država. Afrika, a posebno centralni dio Istočne Afrike, široko je prihvaćena kao mjesto porijekla ljudske rase. Kontinent se prostire na ekvatoru i obuhvata mnoge klimatske oblasti i jedini je kontinent koji se proteže od sjevernih do južnih umjerenih zona.

Vrlo je raznolik kontinent, kako po narodima koji ga naseljavaju, tako i kulturi i jezicima koji su u upotrebi. Krajem 19. stoljeća europske države su kolonizirale veći dio Afrike, tako da većina današnjih država ovog kontinenta svoje početke vuku iz perioda dekolonizacije s početka i sredine 20. stoljeća. Afričke nacije pokušavaju da međusobno sarađuju usljed čega se osnivaju međunarodne organizacije, između ostalih i Afrička unija, sa sjedištem u etiopskom glavnom gradu Adis Abebi.

Afrika

Površina	30.370.000 km^2
Br. stanovnika	1,2 milijarde[1] (2016)
Gustoća stanovništva	36,4/km^2
Denonim	Afrikanci
Države	54 (i 2 osporene)
Zavisne teritorije	Spisak Mayotte Réunion Sv. Helena, Ascension i Tristan da Cunha Kanarska ostrva Ceuta Madeira Melilla
Jezici	1250–3000 jezika
Vremenske zone	UTC-1 do UTC+4
Najveći gradovi	Spisak Lagos Kairo Kinshasa Johannesburg Kartum Dar es Salaam Aleksandrija Abidjan Kano Casablanca Ibadan Nairobi Abuja

Sadržaj

Etimologija

Stari Rimljani koristili su ime *Terra Africa* – "zemlja Afra" (množina od "Afer") – za sjeverni dio kontinenta, koji odgovara današem Tunisu, gdje se nalazila rimska provincija Afrika. Samo porijeklo imena "Afrika" ima više tumačenja: od feničanskog *afar* (*prašina*), grčkog *aphrike* (*bez hlada*) ili latinskog *aprica* (*sunčano*).

Termin *Afri* je latinski naziv koji se koristi za stanovnike Afrike, koja se u najširem smislu odnosi na sva ostrva na jugu Mediterana (Drevna Libija). Vjerovatno je da se ovo ime izvorno odnosilo na libijsko pleme. Termin se često povezivao sa hebrejskim ili feničanskim terminom *afar* što bi u prijevodu na bosanski jezik značilo *prašina* ali se hipotezom iz 1981. tvrdi da termin iz kojeg je nastao naziv *Afrika* proizlazi iz berberskog termina *ifri* (množina *ifran*) a što je značenje za "pećinu", odnosno na *stanovnike pećine*. Ista riječ se nalazi i u nazivu naroda *Banu Ifran* iz Alžira i Tripolitanije, berberskog plemena koje je izvorno naseljavalo područje Yafrana (također poznatog i pod terminom Ifrane), u sjeverozapadnom dijelu današnje Libije.

Za vrijeme rimske vladavine, Kartaga je postala glavni grad pokrajine *Africa Proconsularis*, koja je uključivala i obalni dio moderne Libije. Latinski sufiks *ica* se ponekad može koristiti za označavanje zemlje. Kasnije muslimansko carstvo Ifrikija, koje se nalazilo u današnjem Tunisu, takođe je sačuvalo ovaj oblik naziva.

Prema Rimljanima, "Afrika" se nalazila zapadno od Egipta dok se termin Azija koristio za Anadoliju i zemlje istočno od nje.

Historija

Glavni članak: Historija Afrike

Prahistorija

Većina paleoantropologa smatra Afrički kontinent najstarijom naseljenom teritorijom na Zemlji. Sredinom 20. stoljeća antropolozi su otkrili mnoge fosile i dokaze o ljudskoj okupaciji koji datiraju prije 7 miliona godina. Nakon evolucije Homo sapiensa prije 260.000 do 350.000 godina, Afrički kontinent je uglavnom bio naseljen lovcima-sakupljačima. Ovi moderni ljudi su 50.000. godine p.n.e. napustili Afriku i naselili ostatak svijeta preko moreuza Bab el-Mandeba na Crvenom moru, Gibraltarskog moreuza na Sredozemnom moru i Sueskog kanala na Crvenom moru.

Veličina Sahare je bila izuzetno promjenjiva zahvaljujući globalnim klimatskim uslovima. Na kraju ledenog doba 10.500. godine p.n.e., Sahara je ponovo postala zelena plodna dolina. To je dovelo do pripitomljavanja životinja i nastanku poljoprivrede. Oko 4.000. godine p.n.e. saharska klima je počela postajati sve toplija. Ova klimatska promjena je uzrokovala nestanak jezera i rijeka što je smanjilo količinu plodnog zemljišta koja je izazvala migraciju poljoprivrednih zajednica u tropsku klimu Zapadne Afrike. Obrada željeza u potpunosti je uspostavljena 500. godine p.n.e. u mnogim područjima istočne i zapadne Afrike. U zapadnoj Africi iskopani su bakreni predmeti iz Egipta, Sjeverne Afrike, Nubije i Etiopije što sugerira da su uspostavili transsaharsku trgovačku mrežu.

Kolosalna statua faraona Ramzesa II na lokalitetu Abu Simbela, datira iz perioda od oko 1400. godine p.n.e.

U većini ljudske historije, Afrika (kao i ostali kontinenti) nije imala države, već je bila naseljena grupama plemena, kraljevinama i porodicama. Iako je Egipat prva ikad formirana država, najveći dio podsaharske Afrike, s izuzetkom Etiopije, Nubijskog kraljevstva i Sahela, do nedavno nije bio organiziran u države. U 14. vijeku evropski istraživači stigli su u Afriku. Prevarom lokalnih plemenskih vođa, Evropljani su zarobili milione Afrikanaca i razvezli ih širom svijeta kao roblje. U ranom 19. vijeku evropske imperijalne sile okupirale su najveći dio kontinenta formirajući mnoge kolonijalne države, ostavljajući samo 2 nezavisne nacije (Liberija i Etiopija). Ova okupacija trajala je do kraja Drugog svjetskog rata, kad je počelo postepeno proglašavanje nezavisnosti afričkih država. I danas najveći dio afričkih država ima granice koje su bile povučene u doba evropskog kolonijalizma.

Geografija

Glavni članak: Geografija Afrike

Afrički kontinent je najveća kopnena masa koja se svojim većim dijelom nalazi na zemljinoj južnoj hemisferi. Odvojena od Evrope Sredozemnim morem, Afrika se spaja sa Azijom na svom krajnjem sjeveroistoku, preko Sueske, 163 km široke prevlake,[5] koju presjeca Sueski kanal. Geopolitički, egipatsko poluostrvo Sinaj, koje se nalazi istočno od sueskog kanala, se smatra dijelom Afrike.[6]

Satelitski snimak Zemlje, na kojem se pustinja Sahara (sjeverni dio Afrike) jasno uočava

Od najsjevernije afričke tačke, Ras ben Sakka, koja se nalazi u Tunisu (37° 21' sjeverne geografske širine) do najjužnije tačke, Aguljaskog rta u Južnoafričkoj Republici (34°51'15 južne geografske širine), je udaljenost od oko 8.000 km.[7]

S druge strane, udaljenost između najzapadnije tačke, Zelenog rta, koji se nalazi u Senegalu (17°33'22" zapadne geografske dužine) i Rta Hafun, koji se nalazi u Somaliji (51°27'52"), iznosi oko 7.400 km.[8]

Površinski najveća zemlja u Africi je Alžir a najmanji su Sejšeli, arhipelag koji se sastoji od 115 ostrva i koji se nalazi istočno od obale Afrike. Država sa najmanjim brojem stanovnika na kontinentalnom dijelu Afrike je Gambija.

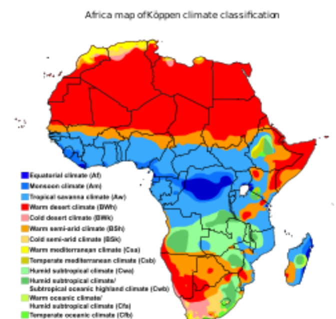
Geološki gledano, iako joj geografski ne pripada, Afrika uključuje i Arapsko poluostrvo, planinu Zagros, na tromeđi Irana, Iraka i Turske i Anadolijsku visoravan u Turskoj, označavajući mjesto gdje se Afrička ploča sudarila sa Euroazijom.

Afrotropička ekozona i Saharsko-Arabijska regija na svom sjevernom dijelu su jedinstvena biogeografska regija dok Afroazijska grupa jezika ovaj prostor i lingvistički čini jednom cjelinom.

Klima

Glavni članak: Klima Afrike

Klima je u najvećem dijelu topla. Na području ekvatora je ekvatorijalna te se idući na sjever i jug nalaze tropska i pustinjska. Na visokim planinama zbog nadmorske visine vlada umjerena, pa i hladna klima. Pod stalnim snijegom je Kilimandžaro, najviši vrh Afrike (u Tanzaniji).

Mapa Afrike prema Köppenovoj klasifikaciji klime

Države i teritorije

Glavni članak: Spisak suverenih država i zavisnih teritorija Afrike

Grb	Zastava	Naziv regije, države i/ili teritorije	Površina (km²)	Broj stanovnika[9]	Godina	Gustoća (po km²)	Glavni grad
		Sjeverna Afrika					
		Alžir	2.381.740	34.178.188	2009.	14	Alžir
		Ceuta (Španija)[10]	20	85.107	2017.	3.575	–
		Egipat[11]	1.001.450	82.868.000	2012.	83	Kairo
		Kanarska ostrva (Španija)[12]	7.492	2.154.905	2017.	226	Las Palmas de Gran Canaria, Santa Cruz de Tenerife
		Libija	1.759.540	6.310.434	2009.	4	Tripoli
		Madeira (Portugal)[13]	797	245.000	2001.	307	Funchal
		Maroko	446.550	35.740.000	2017.	78	Rabat
		Melilla (Španija)[14]	12	85.116	2017.	5.534	–
		Sudan	1.861.484	30.894.000	2008.	17	Kartum
		Tunis	163.610	10.486.339	2009.	64	Tunis
		Zapadna Sahara[15]	266.000	405.210	2009.	2	El Aaiún
		Istočna Afrika					
		Burundi	27.830	8.988.091	2009.	323	Gitega
		Džibuti	23.000	828.324	2015.	22	Djibouti
		Eritreja	121.320	5.647.168	2009.	47	Asmara
		Etiopija	1.127.127	84.320.987	2012.	75	Adis Abeba
		Francuske južne i antarktičke teritorije (Francuska)	439.781	100	2019.	–	Saint-Pierre
		Južni Sudan	619.745	8.260.490	2008.	13	Juba
		Kenija	582.650	39.002.772	2009.	66	Nairobi
		Komori	2.170	752.438	2009.	347	Moroni
		Madagaskar	587.040	20.653.556	2009.	35	Antananarivo
		Malavi	118.480	14.268.711	2009.	120	Lilongwe
		Mauricijus	2.040	1.284.264	2009.	630	Port Louis
		Mayotte (France)	374	223.765	2009.	490	Mamoudzou
		Mozambik	801.590	21.669.278	2009.	27	Maputo
		Ruanda	26.338	10.473.282	2009.	398	Kigali
		Réunion (Francuska)	2.512	743.981	2002.	296	Saint-Denis
		Sejšeli	455	87.476	2009.	192	Victoria
		Somalija	637.657	9.832.017	2009.	15	Mogadiš
		Tanzanija	945.087	44.929.002	2009.	43	Dodoma
		Uganda	236.040	32.369.558	2009.	137	Kampala
		Srednja Afrika					
		Angola	1.246.700	12.799.293	2009.	10	Luanda
		Čad	1.284.000	10.329.208	2009.	8	N'Djamena
		DR Kongo	2.345.410	69.575.000	2012.	30	Kinshasa
		Ekvatorska Gvineja	28.051	633.441	2009.	23	Malabo
		Gabon	267.667	1.514.993	2009.	6	Libreville
		Kamerun	475.440	18.879.301	2009.	40	Yaoundé
		Republika Kongo	342.000	4.012.809	2009.	12	Brazzaville
		Srednjoafrička Republika	622.984	4.511.488	2009.	7	Bangui

		Sveti Toma i Princip	1.001	212.679	2009.	212	São Tomé
Južna Afrika							
		Bocvana	600.370	1.990.876	2009.	3	Gaborone
		Esvatini	17.363	1.123.913	2009.	65	Mbabane
		Južnoafrička Republika	1.219.912	51.770.560	2011.	42	Bloemfontein, Cape Town, Pretoria[16]
		Lesoto	30.355	2.130.819	2009.	70	Maseru
		Namibija	825.418	2.108.665	2009.	3	Windhoek
		Zambija	752.614	11.862.740	2009.	16	Lusaka
		Zimbabve	390.580	11.392.629	2009.	29	Harare
Zapadna Afrika							
		Benin	112.620	8.791.832	2009.	78	Porto-Novo
		Burkina Faso	274.200	15.746.232	2009.	57	Ouagadougou
		Gambija	11.300	1.782.893	2009.	158	Banjul
		Gana	239.460	23.832.495	2009.	100	Accra
		Gvineja	245.857	10.057.975	2009.	41	Conakry
		Gvineja-Bisau	36.120	1.533.964	2009.	43	Bissau
		Liberija	111.370	3.441.790	2009.	31	Monrovia
		Mali	1.240.000	12.666.987	2009.	10	Bamako
		Mauritanija	1.030.700	3.129.486	2009.	3	Nouakchott
		Niger	1.267.000	15.306.252	2009.	12	Niamey
		Nigerija	923.768	166.629.000	2012.	180	Abuja
		Obala Slonovače	322.460	20.617.068	2009.	64	Abidjan,[17] Yamoussoukro
		Senegal	196.190	13.711.597	2009.	70	Dakar
		Sijera Leone	71.740	6.440.053	2009.	90	Freetown
		Sveta Helena, Ascension i Tristan da Cunha (Ujedinjeno Kraljevstvo)	420	7.728	2012.	13	Jamestown
		Togo	56.785	6.019.877	2009.	106	Lomé
		Zelenortska Ostrva	4.033	429.474	2009.	107	Praia
Ukupno			**30.368.609**	**1.001.320.281**	**2009.**	**33**	

Politika

Afrika se sastoji od 54 države, od kojih su većina republike u kojima vlast ima predsjednik.

Od stjecanja nezavisnosti razvoj afričkih država sputavan je nestabilnošću, korupcijom, nasiljem i diktaturama. Donedavno, samo nekoliko država u Africi je razvilo demokratske vlade, u kojima nije na vlasti diktatura.

U mnogim zemljama su se pojavila stara plemenska neprijateljstva, koja su bila smirena u doba kolonijalnih vlasti. U mnogim državama vojska se pojavila kao jedini faktor koji može održati red i praktično imati vlast.

U periodu između 1960. i 1980. u Africi je bilo više od 70 državnih udara i 13 atentata na predsjednike.

Hladni rat, sukob između SAD i SSSR-a, također je imao ulogu u nestabilnosti. Kada su države postajale nezavisne, obje zaraćene strane očekivale su pristupanje jednom od blokova. Najveći broj država se u to vrijeme pridruživao Pokretu nesvrstanih. I pored toga, mnoge države sjeverne Afrike primale su sovjetsku vojnu pomoć, dok su centralne i južne afričke države bile potpomognute SAD-om ili Francuskom.

Padovi vlada i raširena korupcija su kao rezultat dali rašireno siromaštvo, glad, dok su u značajnoj mjeri distributivni sistemi nesposobni da stanovništvu obezbjede dovoljne količine vode i hrane za opstanak. U Africi je došlo i do velikog širenja brojnih zaraznih bolesti poput HIV-virusa, uzročnika side.

Pod pritiskom međunarodnih finansijskih institucija, poput MMFa, mnoge afričke vlade pokrenule su ekonomije koje počinju davati pozitivne rezultate.

Političke asocijacije kakva je Afrička unija, daju nadu za veću kooperativnost i mir među zemljama.

Stanovništvo

Približno 80% Afrikanaca živi u južno od pustinje Sahara. Domorodačko stanovništvo Podsaharskih zemalja je uglavnom crnačko. Postoje brojne varijacije fizičkih odlika među crnačkim stanovništvom, a najuopćenija podjela je na tip Masai koji su poznati po visokoj građi i na tip Pigmeji koji su među najnižim tipovima na Zemlji. Oko 30% afrikanaca pripada bijeloj rasi, a to su narodi sjevernog dijela kontineneta. Približno 65% afričke populacije pripada crnoj rasi, južni obod pustinje Sahare približna je granica između negroidne i kavkasoidne rasne grupe. Međutim, u objema grupama se izdvajaju mješoviti tipovi. Karakterističan je etiopski tip, kojem pripadaju narodi u zemljama tzv. Roga Afrike. Mulati u Južnoafričkoj Republici.

Bantu narodi broje do 250 miliona pripadnika su dominantni u, centralnoj i južnoj Africi.Dijele se na preko stotinu etničkih grupa najbrojnije su: Zulu, Kosa, Čvana, Kongo, Makua na jugu, Kongo, Fang, Mongo, Hutu u centralnoj Africi, Kikuju, Ganda, Njmavezi, Sukuma u n istočnoj Africi. U pustinji Kalahari. Sudanski crnci (oko 300 miliona) zapremaju čitavu zapadnu Afriku južno od Sahare, a granaju se u 2 velike grupe: 1. sahelsku i 2. gvinejsku grupu. Prvoj pripadaju narodi kao što su Hausa, Fulbe, Wolof, Malinke, Bambara, Senufo, Mosi, Kanura i Songai. Drugoj grupi pripadaju Yoruba, Ibi, Ibibio, Akan, Fon, Eve, Temne i Mende. U južnoj Africi živi narod poznat pod imenom Bušmani.

Na sjeveru Afrike živi brojna populacija koja ne pripada crnačkoj populaciji. Arapi, Berberi i nešto jevreja, semitskog su porijekla i Etiopljani. anailoti oko 30 miliona su dominantni u Južnom Sudanu, sjevernoj Ugandi i zapadnoj Keniji.

Narodi sjeverne Afrike u najvećem broju govore afro-azijskim jezicima. U ove narode spadaju i drevni Egipćani, Berberi, Nubijci, koji su proširili civilizaciju iz Sjeverne Afrike po antičkom svijetu. U 600. godini Arapi su s istoka prešli u Afriku i osvojili čitav region.

Berberi su ostali u manjini u Maroku i Alžiru, dok jedan broj Berbera živi i u Tunisu i Libiji. Tuarezi i drugi nomadski narodi većinsko su stanovništvo u saharskim državama.

Narodi poput Etiopljana i Somalaca najčešće se smatraju crncima, ali, historijski gledano, oni su miješanog porijekla i vezani su i za sjevernoafričku i za podsaharsku kulturu.

Neki dijelovi istočne Afrika, a naročito ostrvo Zanzibar su prihvatili Arapske i muslimanske doseljenike i trgovce u srednjem vijeku. Od početka 16. vijeka Evropljani, poput Portugalaca i Holanđana, formirali su trgovačke stanice i utvrđenja duž zapadne i južne obale Afrike. Veliki broj Holanđana, Francuza i Nijemaca naselili su današnju Južnoafričku Republiku. Njihovi potomci, Afrikaneri, najveća su bjelačka populacija u Južnoj Africi.

Jezici

Postoje četiri grupe jezika koje pripadaju Africi.

- *Afro-azijatski jezici* kao što su berberski i semitski jezici
- *Niger-Kongo jezici* kao što su svahili i bantu jezik
- *Koizanski jezici* kao što je !Xóõ jezik
- *Nilsko-saharski jezici*

Engleski, francuski i portugalski jezik zvanični su jezici u nekim državama.

Religija

Glavni članak: Religije Afrike

Religijska slika kontinenta je veoma složena. Afrikanci ispoljavaju veoma širok spektar vjerskih uvjerenja a do relevantnih statističkih podataka o religijskoj pripadnosti je teško doći jer su to često osjetljive teme za vlade s mješovitim vjerskim zajednicama. Prema podacima *World Book Encyclopedije* is SAD-a, islam je najbrojnija religija u Africi[18] a po broju pripadnika slijedi kršćanstvo. MS druge strane, prema *Encyclopedia Britannica*, 45% stanovništva su kršćani, 40% su muslimani a oko 10% prakticira neke od tradicionalnih religija. Mali broj Afrikanaca prakticira hinduizam, budizam, Konfučijanizam ili su pak nereligiozni.

Ukbetova ili Velika džamija u Kairuanu, Tunis

Islam, velika svjetska religija, na tlo Afrike se proširila arapskim osvajačima. Njihova osvajanja na sjeveru prevashodno su bila političke prirode, pošto su taj dio naseljavali Egipćani i Berberi. Arapi kao njihovi srodnici su ih brzo pridobili u svoju vjeru i kulturu. Izuzetak su Kopti koji kao manjina naseljavaju teritoriju sa muslimanskom većinom. Od 12. vijeka arapski trgovci stupaju u kontakt s velikim kulturama u zapadnoj Africi, kao sto su: Gana, Songai i Bornu, koji su kao trgovci naučavali islam domorocima. Ubrzo do 14. vijeka nova vjera se jako učvrstila od Senegala do Nigerije i Kameruna. U istočnoj Africi priobalne gradove Mokadiso, Lamu i Kilva su osnovali Arabljani i Persijanci koji su širili islam među crnačkim domorocima. Prvi koji su prihvatili islam još u 12. vijeku bili su nomadski Somali. Miješanjem Arapa i crnačkog stanovništva u Istočnoj Africi stvara se narod Svahili čijim jezikom se služi oko 50 miliona ljudi. Smatra se da je oko 45% afrikanaca muslimanske vjere. Narodi koji govore arapskim jezikom su stanovnici teritorije koja se proteže od Maroka do Sudana, među njima su i Berberi kao i većina stanovništva Senegala, Gvineje, Malija, Nigera, Čada, sjeverne Nigerije, nekih krajeva Obale Slonovače, Gane, Kameruna itd. Na istoku Afrike, islam je najdominantniji u Somaliji, Komorima, Džibutiju i Eritreji, te u znatnom broju u Etiopiji, Tanzaniji i Ugandi. Na jugu veliki broj muslimana imaju Malavi, Mozambik i Južnoafrička Republika.

Kultura

Mnoge sjeverne države od Egipta do Maroka se smatraju dijelom arapske kulture. Južno od Sahare postoji veliki broj kulturnih područja, od kojih su neki veoma mali. Veliki dio tih kultura se može smatrati dijelom Bantu kulture.

Umjetnost

Glavni članak: Afrička umjetnost

Također pogledajte

- Afrička unija

Reference

1. "Svjetska populacija" (https://esa.un.org/unpd/wpp/DataQuery/). Ujedinjeni narodi. Pristupljeno 18. 10. 2017.
2. Sayre, April Pulley (1999), Africa, Twenty-First Century Books. ISBN 0-7613-1367-2.
3. "Pet načina na koji će svijet izgledati dramatično drugačije do 2100. godine" (https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2015/08/17/5-ways-the-world-will-look-dramatically-different-in-2100/?utm_term=.63a9af254825). Washington Post. Pristupljeno 18. 10. 2017.
4. "Generalna debata o nacionalnim iskustvima vezanim za populaciju" (https://www.un.org/esa/population/cpd/cpd2012/Agenda%20item%204/UN%20system%20statements/ECA_Item4.pdf) (PDF). UN. Pristupljeno 18. 10. 2017.
5. Drysdale, Alasdair and Gerald H. Blake. (1985) The Middle East and North Africa, Oxford University Press US. ISBN 0-19-503538-0 Pristupljeno 21.4.2016.
6. "Atlas - Xpeditions @ nationalgeographic.com" (http://education.nationalgeographic.org/mapping/outline-map/) Pristupljeno 21.4.2016.
7. Lewin, Evans. (1924) Africa, Clarendon press Pristupljeno 21.4.2016.
8. (1998) Merriam-Webster's Geographical Dictionary (Index), Merriam-Webster, pp. 10–11. ISBN 0-87779-546-0 Pristupljeno 21.4.2016.
9. "IDB: Countries Ranked by Population" (https://www.census.gov/cgi-bin/ipc/idbrank.pl). 28. 11. 1999. Arhivirano (https://web.archive.org/web/19991128111024/http://www.census.gov/cgi-bin/ipc/idbrank.pl) s originala, 28. 11. 1999.
10. Špansku eksklavu Ceutu okružuje Maroko u Sjevernoj Africi; za broj stanovnika i površinu koriste se podaci iz 2001.
11. Egipat se smatra transkontinentalnom državom i Sjevernoj Africi i Zapadnoj Aziji; za broj stanovnika i površinu samo se koriste podaci afričkog dijela, zapadno od Sueskog kanala.
12. Španska Kanarska ostrva, koja imaju dva glavna grada: Las Palmas de Gran Canaria i Santa Cruz de Tenerife, često se smatraju dijelom Sjeverne Afrike zbog relativne blizine Maroku i Zapadnoj Sahari; za broj stanovnika i površinu koriste se podaci iz 2001.
13. Portugalska Madeira često se smatra dijelom Sjeverne Afrike zbog relativne blizine Maroku; za broj stanovnika i površinu koriste se podaci iz 2001.
14. Špansku eksklavu Melillu okružuje Maroko u Sjevernoj Africi; za broj stanovnika i površinu koriste se podaci iz 2001.
15. Na teritoriju Zapadne Sahare pretendiraju Demokratska Arapska Republika Sahara i Maroko. Afrička unija priznaje DARS kao suverenu državu. Maroko smatra da je cijela zemlja dio njihovih južnih pokrajina i upravlja 4/5 teritorije, dok DARS kontrolira 1/5. Aneksija ove teritorije nije međunarodno priznata.
16. Bloemfontein je sjedište sudske vlasti, Cape Town zakonodavne, a Pretoria izvršne.
17. Zvanično, glavni grad je Yamoussoukro, dok je Abidjan *de facto* sjedište zemlje.
18. "Porast muslimanskih snaga u Africi prouzrokovano nemirima u Nigeriji i drugdje" (http://www.nytimes.com/2001/11/01/world/rising-muslim-power-in-africa-causes-unrest-in-nigeria-and-elsewhere.html) Pristupljeno 21.4.2016.

Vanjski linkovi

- http://www.francewatcher.org/
- Scandal of African Poverty (https://web.archive.org/web/20050404183457/http://globalpolitician.com/articles.asp?ID=195)
- Education in the Quest for Responsible Governance in Africa (https://web.archive.org/web/20050404182952/http://globalpolitician.com/articles.asp?ID=186)
- AfroLink.com (http://www.afrolink.com/) - Africa Directory, with categorized links to African sites, updates, resources and more.
- An Irish anarchist in Africa (https://web.archive.org/web/20041208152946/http://flag.blackened.net/revolt/africa/accounts/chekov.html) provides a readable and compelling, but biased, introduction to today's western Africa.
- The Contemporary Africa Database (https://web.archive.org/web/20150128032344/http://www.africadatabase.org/)
- AllAfrica.Com (http://allafrica.com/), current news/events, information, economy stats, etc.
- African Anarchism: The History of a Movement (https://web.archive.org/web/20060820065433/http://www.zabalaza.net/texts/african_anarchism/contents.htm)
- African Summer Festival, Karlsruhe, Germany (http://www.africansummerfestival.de/)

Africa na Wikimedia Commonsu.

Commons ima datoteke na temu: **Afrika (https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Africa?uselang=bs)**

WikiAtlas ima mape na temu: **Afrika (https://commons.wikimedia.org/wiki/Atlas_of_Africa?uselang=bs)**

P · R · U (https://bs.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%A0ablon:Dr%C5%BEave_Afrike&action=edit) **Države u Africi**

Države: Alžir · Angola · Benin · Bocvana · Burkina Faso · Burundi · Čad · Džibuti · Egipat ¹ · Ekvatorska Gvineja · Eritreja · Esvatini · Etiopija · Gabon · Gambija · Gana · Gvineja · Gvineja-Bisau · Južni Sudan · Južnoafrička Republika · Kamerun · Kenija · Komori · Demokratska Republika Kongo · Republika Kongo · Lesoto · Liberija · Libija · Madagaskar · Malavi · Mali · Mauricijus · Mauritanija · Maroko · Mozambik · Namibija · Niger · Nigerija · Obala Slonovače · Ruanda · Sejšeli · Senegal · Sijera Leone · Somalija · Srednjoafrička Republika · Sudan · Sveti Toma i Princip · Tanzanija · Togo · Tunis · Uganda · Zambija · Zelenortska Ostrva · Zimbabve

Teritorije i nepriznate države: Ceuta (Španija) · Kanarska ostrva (Španija) · Madeira (Portugal) · Mayotte (Francuska) · Melilla (Španija) · Réunion (Francuska) · Somaliland · Sveta Helena (Velika Britanija) · Demokratska Arapska Republika Sahara · Zanzibar (Tanzanija)

¹ Smatran i dijelom Azije.

P · R · U (https://bs.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%A0ablon:Fizi%C4%8Dke_osobine_Zemlje&action=edit) **Zemlja**

Kontinenti: Afrika · Antarktik · Australija · Azija · Evropa · Južna Amerika · Sjeverna Amerika

Okeani: Arktički okean · Atlantski okean · Indijski okean · Tihi okean · Južni okean

Zemlja: Budućnost · Geografija · Geologija · Geološka historija · Historija · Litosferne ploče · Struktura

Okruženje: Biom · Divljina · Ekologija · Ekosistem · Priroda

Ostalo: Dan planete · Lokacija · Nauka · Sunčev sistem · Svijet

P · R · U (https://bs.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%A0ablon:Kontinenti&action=edit) **Kontinenti**

Afrika-Evroazija

Amerika

Evroazija

Okeanija

 Afrika	 Antarktik	 Azija	 Australija	 Evropa	 Sjeverna Amer

Geološki superkontinenti Gondwana · Laurasia · Pangaea · Pannotia · Rodinia · Kolumbija · Kenorland · Mu · Ur